

בחינה בקורס "יוון המודרנית בעין המצלמה" מסטר א'

חלק ראשון

עמדו על השילוב בין אמת ובדיה בסרט "המנדולינה של קפטן קורלי". מה היו האירועים ההיסטוריים עליהם מבוסס הסרט וכיצד הם מוצגים בו?

האירועים ההיסטוריים אשר עליהם מתבסס הסרט מתרחשים בתקופת מלחמת העולם השנייה. בשנת 1941 פלשו האיטלקים, שהיו בברית עם גרמניה הנאצית, ליוון. האיטלקים, תחת פיקודו של קפטן אנטוניו קורלי, מגיעים לכפר יווני. לאחר תקופת סלידה מצליח הקפטן להתחבב על תושבי הכפר עד אשר חיילים גרמנים עורכים טבח בחיילים האיטלקים. הסיבה לכך הייתה כי איטליה נכנעה לבעלות הברית וכבר לא הייתה בעלת ברית של גרמניה. הקפטן מצליח להימלט מהאי באמצע עליה.

הסרט משלב במידה רבה אירועים היסטוריים יחד עם מיתוסים וזיכרון מעורפל. הכוונה אשר עומדת מאחורי המוטיב הזה היא להעביר מסר בנוגע להיסטוריה עצמה אשר לדידו של במאי הסרט היא תמיד סיפור לא נכון בהכרח אשר הסכימו עליו כולם. ההיסטוריה היא למעשה רצף של אנקדוטות של אנשים קטנים שנתפסו במהלך האירועים הללו או תעמולה של המנצחים. רעיון זה הביא לכך שהתיאורים ההיסטוריים של הסיפור לא מבקשים לתאר את המציאות בצורה המדויקת ביותר שניתן להעביר אותם אלא בצורה אשר משקפת את ההשפעה של האירועים השונים על האדם אשר חי את אותם האירועים.

הנרטיב כולו מושפע מן הדיון בנוגע למשמעות ההיסטוריה עבור בני האדם. לדידם של יוצרי הסרט עיסוק ודיון בנושא המלחמה האזרחית של סוף שנות הארבעים הינו עיסוק משעמם אשר לא יכול להיות נאמן באופן מושלם להיסטוריה וגם לא יכול לעניין וליצור הזדהות עם האירועים הללו עבור אנשים אשר חיים היום. הם ביקשו להעביר את המסר האישי של האנשים עצמם, כדי להעביר את המציאות האמתית של אותם האנשים בתקופה ההיא (Wise, 2017).

ניתן לראות את העימות בין המציאות ובין תפיסת ההיסטוריה על ידי גורמים שונים לפי אירוע שקרה לפני יציאת הסרט. מרבית התסריט של הסרט עבר שינוי לאחר שהוא נכתב בשל מחלוקת אשר נגעה לתפקוד הפרטיזנים במלחמה. הפרטיזנים אשר מתוארים בסרט בתור דמויות אמביוולנטיות ולעיתים שליליות מתוארים בצורה שונה לגמרי בכתיבת ההיסטוריה היוונית אשר התרעמה על הדרך האכזרית שבה הלוחמים מוצגים. משום כך עורכי הסרט היו צריכים להוריד קטעים אשר נחשבו בעייתיים עבור החברה ביוון. הדמות של מנדראס, דמות הפרטיזן אשר גולמה על ידי כריסטיאן בייל, תוארה לאחר שכתוב התסריט בצורה הרבה יותר אוהדת כלפי הפרטיזנים ומנדראס באופן ספציפי. כמו כן הייתה גם דרישה להציג את העזרה הגדולה שנתנו הפרטיזנים לכוחות האיטלקיים לאחר כניעת איטליה לבעלות הברית. תיאורים אלו היו תיאורים אשר ניתנו על ידי אנשים מן התקופה אולם הדרך שבה הציבור רצה לזכור את העבר גרם לכך שהסרט שונה ולא תיאר את כל האירועים לפי אותן עדויות אלא לפי גרסה מרוככת יותר (Wise, 2017).

מי היה ניקוס בלויאניס וכיצד הוא וחבריו מוצגים בסרט "האיש עם פרח הציפורן". תארו את השלכותיה של מלחמת האזרחים ביוון.

ניקוס בלויאניס היה מנהיג בתנועת המחותרת הקומוניסטית של יוון בימי מלחמת האזרחים של יוון בשנות החמישים. בלויאניס הגיע מרקע מעמדי די נמוך וכבר לפני שסיים את בית הספר הוא נעצר ונכלא בתקופת שלטונו הדיקטטורית של יואניס מטאקסס. לאחר הכיבוש הוא הועבר לגרמנים אבל הצליח להימלט והצטרף לצבא השחרור של ה-ELAS תנועת ההתנגדות לגרמנים (Antonis & Marchetos, 2013). לאחר המלחמה הוא מונה לקומיסר פוליטי של המפלגה הקומוניסטית ועזב את המפלגה רק לאחר הכישלון של הקומוניסטים במלחמה זו. הוא היה מאחרוני העוזבים את יוון בזמן המלחמה וביקש להישאר ולהיאבק עד לרגע האחרון (Antonis & Marchetos, 2013).

בלויאניס חזר ליוון שנת 1950 במטרה לכוון מחדש את המפלגה הקומוניסטית ביוון ולנסות להחזיר עטרה ליושנה. זאת לאחר שמפלגה זו הוצאה אל מחוץ לחוק לאחר כישלון הקומוניסטים בימי מלחמת האזרחים. הוא נעצר זמן קצר לאחר הגעתו והעומד בפני משפט צבאי בסעיפים אשר קשורים לפעילות שלו בזמן המלחמה. הוא הואשם בין השאר בשיתוף פעולה עם המשטר הסובייטי עבירה שמשמעותה היא בגידה. הוא הכחיש את האשמות נגדו (Antonis & Marchetos, 2013). בשל התדמית שלו בתור אדם אשר עמד אל מול הנאצים נשמעו דרישות אשר ביקשו לשחרר אותו. למרות זאת הוא הורשע ונגזר עליו גזר דין מוות. הוא הוצא להורג זמן לא רב לאחר מכן (Antonis & Marchetos, 2013).

דמותו כיום היא דמות של אחד מגיבורי יוון אשר עמד אל מול כובשים זרים כדי לשמור על האינטרסים של יוון. בסרט הוא מתואר בתור מתוארת בתור דמות מופת של אדם אשר היה מוכן להקדיש את כל מרצו ואת כל מאודו כדי לפעול ולהגן על העם היווני. כאשר המשפט שלו מתחיל הוא נושא נאום שבו הוא מראה את כל הצדדים המורכבים של הפעילות שלו במהלך מלחמת האזרחים ולפניה. השופט מטיח בפניו שהוא לא יווני אמתי מאחר והוא קומוניסט אשר מזוהה יותר עם הישות הסובייטית מאשר עם יוון. הוא מוחה על כך ומסביר כמה הוא פטריוט וכמה הוא היה מוכן להקריב את חייו בקלות לטובת העם היווני.

הדיסוננס בין המורכבות של הפעילות שלו יחד עם התוצאות הקשות של מלחמת האזרחים והשפעתה החמורה על החברה היוונית הביא לכך שסופו נראה כסוף אכזרי ולא מוצדק. המסקנה של הצופה היא כאילו היה ניתן לכלוא אותו לתקופה מסוימת ולא להוציא אותו להורג. כמו כן הרושם אשר ניתן לצופים הוא אותו אדם נשפט בחומרה בשל התוצאות הקשות של המלחמה ולא אדם אשר קיבל את הראוי לו.

מלחמת האזרחים היוונית הייתה מלחמה קשה מאוד אשר הביא לעשרות אלפי הרוגים ולעקירה של יוונים רבים ממקומות היישוב שלהם (Sakkas, 2013). לאחר המלחמה הקשה הזו נשארה יוון במצב חמור ביותר. הכלכלה היוונית נפגעה בצורה אנושה. כמו כן החברה היוונית התפצלה מאז במידה שעד היום לא אוחו כל הקרעים אשר נוצרו במהלך מלחמת האזרחים. בשנים שלאחר המלחמה התאפיינה החברה היוונית בפילוג וחוסר יציבות בולט. במהלך שנות השישים נרצח אחד